

Hoe vliegveiligheid leidt tot circulair Schipholgras

Op en rond Schiphol zijn er behoorlijk wat akkerbouwers actief, die pachten van grootgrondbezitter Schiphol zelf. Ze telen er van oudsher afwisselend uien, aardappelen, bieten en graan. Dat graan echter, is een probleem, omdat het aantrekkelijk is voor vogels. En vogels zijn een risico voor de vliegveiligheid.

De luchthaven werkte daarom samen met de liberale pachters aan een alternatief, onder begeleiding van een rentmeester. Het alternatief werd gevonden in een speciaal grasmengsel dat onaantrekkelijk is voor vogels. Pachters krijgen betaald voor de opbrengst van dit 'Schipholgras'. En Schiphol was al in contact met een afnemer die er circulaire vezelpanelen van maakt. Die panelen kunnen weer gebruikt worden als bouw materiaal op de luchthaven of worden doorontwikkeld tot bijvoorbeeld meubilair of design-producten. In een groepsgesprek vertellen vijf betrokkenen hun verhaal: Schiphol, de rentmeester, de vezelplaatproducent, de pachter en de ontwerper.

- **Rosanne Blijleven (Schiphol Group)** bewaakt en optimaliseert de vliegveiligheid met respect voor omwonende agrarische grondgebruikers.
- **Ferry Pikavet (VLNN)** is Rentmeester NVR en werkt voor de Schiphol Group.
- **Navied Tavakolly (ECOR)** ontwikkelt vezelpanelen van Schipholgras.
- **Gert-Jan Kamper (akkerbouwer)** pacht al 24 jaar akkerland van Schiphol.
- **Klaske Postma (Regeneration Design)** ontwerpt en ontwikkelt consumentenproducten met de ECOR-vezelplaat, zoals een Schiphol-tafellamp.

Blijleven:

"We willen de luchthaven veilig houden, en graan trekt te veel vogels aan, zoals ganzen. Daarom zijn we samen met de pachters, LTO, landbouwkundig experts en de WUR op zoek gegaan naar een goed alternatief voor graan, dat toch past in de vruchtwisseling van onze pachters. Zo kwamen we via diverse gewassen uit op een speciaal grasmengsel, het 'Schipholgras'. En zo kwamen we bij ECOR, die daar wat nuttigs van kan maken."

Pikavet:

"Onze rol als rentmeester in dit proces was bemiddelend. We zochten winpunten voor de grondgebruikers en de grondeigenaar, in dit geval dus de pachters en Schiphol. En vervolgens moesten we dat juridisch vastleggen. Eerlijk is eerlijk, het meeste van dit werk is gedaan door mijn voorganger rentmeester Philip Reinders Folmer, inmiddels met pensioen. De uitdaging was dat Schiphol, na ommekomst van de pachttermijn van de geliberaliseerde pachtvereenkomsten, de pachters een nieuwe overeenkomst ging aanbieden. Een overeenkomst onder voorwaarden: geen graan, maar Schipholgras. Een conditioneel pachtcontract mag niet zomaar, de Grondkamer moet dat soort voorwaarden goedkeuren. Maar omdat er in dit geval een duidelijk maatschappelijk belang was, de vliegveiligheid, zijn ze ermee akkoord gegaan."

Kamper:

"Als pachter ben ik nauw betrokken geweest in dit proces. Schiphol heeft niet gezegd: zo doen we het, maar is een open dialoog aangegaan. Dat is prettig, Schiphol is voor mij een betrouwbare partner. Voor een pachter is het namelijk nogal wat hoor, als je ineens niet meer zelf kunt bepalen wat je teelt. Dat maakt veel emoties los. Maar wat mij betreft is het uitgangspunt goed. Nu moeten we gaan kijken of het werkt. Ik ben afgelopen jaar begonnen met het Schipholgras, en dat was qua weer natuurlijk een raar jaar, met die droge zomer en natte september. Het is wel wennen, want ik ben helemaal niet gewend aan gras, daar heb je weer andere machines voor nodig. En waar ik ook aan moet wennen, is dat je niet gaat voor kwantiteit, maar voor kosten beperken."

'Dit gras dat onaantrekkelijk is voor vogels, dient als grondstof van bouw materiaal.'

Blijleven:

"Uiteraard betalen we de pachters voor de grasteelt, zowel voor het naleven van de teeltvoorwaarden als voor de grasafname. Bovendien komt er ook veel gras vrij rond de start- en landingsbanen dat meerverwerkt kan worden. En daar kwam ECOR om de hoek kijken."

Tavakolly:

"Het Schipholgras gebruiken wij in onze ECOR-panelen. We gebruiken een gepatenteerde techniek om de cellulose uit restvezels te verwerken met alleen water en druk. Dus niet met hars of lijm, zoals in gangbare vezelplaten. De panelen zijn prima bruikbaar als bouw materiaal, en bovendien aan het eind van hun gebruik goed te recyclen of te composteren. We kunnen ze maken van allerlei reststromen, zoals rijststro, bierbostel, oud papier of katoen, en nu dus ook van Schipholgras. We maken een dunne plaat, die we kunnen lamineren tot dickere platen. En het mooie is dat Schiphol zo bouw materiaal kan gebruiken, gemaakt van hun eigen gras."

Postma:

"Als productontwerper ben ik de uitdaging aangegaan om iets moois en functioneels te maken uit zo'n vezelplaat. Meestal ga je uit van een ontwerp en zoek je daar materiaal bij, maar hier ging dat andersom. *Material-driven design* heet dat. Ook wilde ik het materiaal zo efficiënt mogelijk gebruiken. En vervolgens vind ik het mooi als zo'n lokale herkomst ook in het design terugkomt. Daarom heb ik een driedimensionale lamp ontworpen met een vliegtuig en de

verkeerstoren, die met een laser uit een plaat gesneden wordt, met zo min mogelijk afval. Zo'n lamp is heel geschikt als relatiegeschenk, kerstcadeau of souvenir."

Pikavet:

"We blijven de situatie voortdurend in de gaten houden. Werkt het mengsel, kunnen de pachters ermee werken qua zaaitijdstip en oogsttijd? Komen er niet toch ganzen of andere vogels op? Dus het is belangrijk om goed met elkaar in gesprek te blijven, we willen nog jaren met elkaar door."

Blijleven:

"Onze prioriteit is altijd vliegveiligheid. Maar Schiphol streeft ook naar zero waste en zero emissions in 2030. Dit initiatief is een mooie combinatie van veiligheid en duurzaamheid. We vinden het heel mooi dat we hiermee meteen circulaire landbouw kunnen stimuleren."

